

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาระบบการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาและวิธีดำเนินการโดยสรุป ดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการของท้องถิ่น 57 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้วิธีการสนทนาร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อกำหนดเป็นสาระเพิ่มเติม ประชากรที่ใช้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการและผู้วิจัย รวม 3 คน โดยวิเคราะห์เอกสารเป็นแบบตรวจสอบรายการ เครื่องมือที่ใช้วิจัย คือ แบบวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษากับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สรุปรวบรวมข้อมูลโดยวิธีเจเนนบ

3. ออกแบบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้วิธีการออกแบบย้อนกลับ ผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบและตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ โครงร่างสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด ($IOC > 0.05$)

4. พัฒนาระบบการเรียนรู้ท้องถิ่นและเอกสารประกอบหลักสูตร นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการและเอกสารประกอบหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงคุณสมบัติที่ต้องการ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและเอกสารประกอบหลักสูตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) กำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

5. ทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ประชากรที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านดาบ จำนวน 22 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจ และนำคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนทดลองและหลังทดลองมาหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แบบวัดทักษะในการปฏิบัติงานระหว่างทดลองและแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น เลือกระบบการเรียนรู้อิงกับการแปรรูปผลผลิตในชุมชน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชาเพิ่มเติมของโรงเรียนวัดบ้านคาบโดยตั้งชื่อว่า สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ

2. ผลการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ สิ่งที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับองค์ประกอบของหลักสูตร โรงเรียนวัดบ้านคาบ เพื่อนำมาพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ มีดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ เน้นเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้เรียนมีความรู้ตามหลักวิชาการ ผู้เรียนมีคุณธรรมและรักความเป็นไทย ผู้เรียนมีชีวิตอย่างพอเพียงและชุมชนมีส่วนร่วมกับการศึกษา ด้านเป้าหมายของหลักสูตร ต้องจัดทำหลักสูตร ที่บูรณาการทักษะชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและท้องถิ่น ครูและบุคลากรของโรงเรียนต้องเป็นครูมืออาชีพและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ ด้านกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำมาพัฒนาเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งผู้วิจัยนำไปพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรายวิชาเพิ่มเติม ของโรงเรียนวัดบ้านคาบ

3. ผลการออกแบบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้วิธีการออกแบบย้อนกลับ

ผลการออกแบบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้วิธีการออกแบบย้อนกลับ โดยใช้กระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ได้สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับ การแปรรูปผลผลิตในชุมชน แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นกำหนดร่องรอย/หลักฐานการเรียนรู้ ได้ผลงานนักเรียนเกี่ยวกับ โครงการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลผลิตที่ได้จากการแปรรูป รายงานโครงการอาชีพและขั้นออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นให้ผู้เรียน ได้ฝึกทักษะด้วยการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันตามเกณฑ์ที่

กำหนด (IOC >0.50) เกี่ยวกับโครงสร้างของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยทุกรายการที่ประเมินมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

4. ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและเอกสารประกอบหลักสูตร

ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ได้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ที่มีองค์ประกอบเกี่ยวกับ หลักการ จุดมุ่งหมาย ผลการเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหา คำอธิบายรายวิชา แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ แนวการวัดผลประเมินผล และหลักฐานร่องรอย ที่แสดง ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกรายการที่ประเมินมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00

ผลพัฒนาเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แผนจัดการเรียนรู้ 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 20 ชั่วโมง ซึ่งในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้กำหนดขั้นตอนในการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรไว้ 3 ขั้นตอน คือขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายหลักของการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 กำหนดหลักฐานหรือร่องรอยการเรียนรู้/ความเข้าใจ และขั้นที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกรายการที่ประเมินมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.88-1.00

5. ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ

5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

5.2 ทักษะในการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้คะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

5.3 ความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตร โดยนำเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์กันจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาบูรณาการเพื่อจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ได้แก่ เรื่อง การสำรวจสิ่งแวดล้อมในชุมชน อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง การศึกษาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง การแปรรูปผลผลิตในชุมชน อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การกำหนดราคาขายและการจัดแสดงสินค้า อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการซึ่ง การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการดังกล่าว ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับธีระชัย บูรณโชติ (2540, หน้า 118) กล่าวว่า การสอนที่สัมพันธ์เชื่อมโยงความคิดรวบยอดหลายๆ วิชา เข้าด้วยกันมี ประโยชน์หลายอย่าง ที่สำคัญที่สุดคือ ช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of learning) การ จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะช่วยให้ นักเรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริงได้และ ในทางกลับกันก็สามารถเชื่อมโยงเรื่องของชีวิตจริงภายนอกห้องเรียนเข้ากับสิ่งที่เรียนได้ ทำใ้ นักเรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ตนเรียนมีประโยชน์หรือนำไปใช้จริงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภศิริ พรสุรัตน์ (2551, หน้า 114 - 118) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่หลังจากเรียนรายวิชาบูรณาการ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี มีความ คิดเห็นเชิงบวกกับการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเชิงบวกกับ รายวิชาบูรณาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิรุณ เปลี้นเดชา (2552, หน้า 85 - 91) ที่พบว่า การ พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เรื่อง ขนบมาจก สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีคุณภาพระดับปานกลาง มีความสอดคล้องกับ สภาพท้องถิ่นเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนหลังทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียน ทุกกลุ่มมีพฤติกรรมกาปฏิบัติงานผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

2. การออกแบบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ เป็นการออกแบบ การเรียนรู้ตามขั้นตอนกระบวนการวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำคัญให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย การเรียนรู้ ซึ่งพิจารณาได้จากหลักฐาน ร่องรอย ภาระงาน เป็นสำคัญ เมื่อนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ กระบวนการออกแบบย้อนกลับ ไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ้านดาบ ปี การศึกษา 2557 จำนวน 22 คน จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง คะแนนทักษะในการปฏิบัติงานเฉลี่ย ร้อยละ 85.09 สอดคล้องกับ งานวิจัยของสุดาพร เมืองสุข (2554, หน้า 107 - 110) ที่พบว่า ผลการวิจัยสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น รายวิชารักษันครหลวง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครหลวง (พิบูลประเสริฐวิทย์) โดยใช้วิธีการออกแบบแบบย้อนกลับ ที่ประกอบด้วย

โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา อัตราเวลาเรียน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล เมื่อนำไปทดลองใช้พบว่านักเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโบราณสถานที่สำคัญสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 77.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือร้อยละ 70 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการออกแบบหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับและหลักการ WHERETO ที่วิกกินส์และแม็กไทย์ (Wiggins and Mctighe, 2005, p.375-376) เน้นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน ครูเตรียมสื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่พร้อมใช้เสมอและมีความหลากหลาย กระตุ้นความสนใจผู้เรียนตลอดเวลา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากที่สุด มีการวางแผนการประเมินผลผู้เรียนอย่างครบถ้วนถูกต้องตามเกณฑ์ ก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อเป้าหมายมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการออกแบบหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนการสอน หลักการดังกล่าวยังช่วยให้การจัดการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ มีความสัมพันธ์กันในทุกด้านอาทิ เป้าหมายของการเรียนรู้ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนกระบวนการจัดการเรียนรู้และวิธีการวัดประเมินผล เครื่องมือและเกณฑ์การวัดผล สามารถตรวจสอบ โดยผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างครอบคลุมเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ มีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่าสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ เป็นที่ต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สอดคล้องกับบานเย็น แก้วศรีสุข (2553, หน้า 129-132) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง อาหารจากกล้วย มีทักษะการปฏิบัติงานเฉลี่ยร้อยละ 92.15 และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับศิลปศักดิ์ มนต์จริยาพร (2555, หน้า 78-82) ที่พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อนำไปใช้จริง พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะปฏิบัติการทำสารชีวภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีเจตคติต่อการทำสารชีวภาพสูงขึ้นกว่าก่อนรับการฝึกอบรม จากผลการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่คงทน 6 ประการ ตามแนวทางการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ ได้แก่ 1) สามารถอธิบายได้ 2) สามารถตีความได้ 3) มีมุมมองของตนเอง 4) สามารถแปลความได้ 5) เห็นในสิ่งที่ผู้อื่นมองไม่เห็นและ 6) สามารถประยุกต์ใช้ได้ จึงถือได้ว่าผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการและยังเป็นพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเพื่อนำไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่องในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการออกแบบย้อนกลับ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ชี้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน มีดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหาร

1.1.1 ให้การสนับสนุนในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกด้านสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

1.1.2 นิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง

1.1.3 ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นสูงขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับครูในการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ

1.2 ครูผู้สอน

1.2.1 ครูผู้สอนที่จะนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ไปใช้ควรศึกษารายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจ เพื่อให้สามารถนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

1.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อตามแนวทางแบบย้อนกลับ ซึ่งกำหนดเป้าหมายหลักฐานแสดงและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้เพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้สอนสามารถปรับหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยเสนอแนะไว้ได้หรือนอกเหนือจาก ที่เสนอแนะไว้ ทั้งนี้ ต้องให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาสาระและอัตราเวลาเรียน รวมทั้งความพร้อมตามบริบทของโรงเรียนและผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.1 ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและด้านอื่นๆ

1.3.2 ช่วยประสานงานและประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจแก่ชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

1.4 ผู้ปกครองนักเรียน

1.4.1 ให้การสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

1.4.2 คู่มือให้กำลังใจนักเรียนในการเรียนรู้อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

1.4.3 ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับนักเรียนแก่ครูผู้สอน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นแบบบูรณาการ ในกลุ่มสาระอื่นๆ ที่มีเนื้อหาสาระใกล้เคียงกันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรที่เน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะในการแก้ปัญหาและทักษะในการใช้ชีวิต บ้าง

2.3 ควรมีการบูรณาการวิธีการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดนวัตกรรมที่แปลกใหม่และมีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอน